

ULLENSAKER
KOMMUNE

Strategiplan for Nærmiljøsententer med skolen som arena

Alle barn skal ha like muligheter til å vokse opp og bli den beste utgaven av seg selv slik at de kan delta aktivt i samfunns- og arbeidsliv som voksne.

Forord

Høsten 2021 vedtok Ullensaker kommune å satse på å utvikle skolene som sentrale møteplasser for lokalsamfunnet. Dette skal oppnås gjennom å åpne opp skoler for aktiviteter etter skoletid, fremme samarbeid mellom ulike aktører og bygge fellesskap. Denne strategiplanen er et resultat av grundig kartlegging, erfaringer fra piloteringer i prosjekt nærmiljøsentre og en tydelig forankring i kommuneplanen. Strategiplanen henger sammen med kommunens overordnede strategier og planer.

Strategiplanen skal gi felles føringer for hva som kreves for å åpne opp skolen som inkluderende møteplass for nærmiljøet, og gi drahjelp til hvordan alle skolene i kommunen kan bli nærmiljøsentre. Strategiplanen vil inneholde hvilke tekniske grep vi sammen må gjøre for

‘å etablere attraktive, aktive og aktuelle «på tvers arenaer», ved å skape velfungerende nærmiljøsentre på skolene som fremmer tilhørighet, mestring og trivsel på fritiden og i skoletiden.’

Et premiss for utviklingen av nærmiljøsentre i Ullensaker er at skolene sees på som en arena hvor et bredere lokalsamfunn skal føle tilhørighet. Skolebygget er ikke bare et sted for undervisning, men et sted for sosialt samhold, aktivitet og fattigdomsutjevnerende tiltak med barnet og familien i sentrum.

Skolene har en sentral rolle i nabolagene, og mange innbyggere er tilknyttet skolen en gang i løpet av

livet. Skolene som nærmiljøsentre kan bidra til å bygge innenforskap, god folkehelse, godt skolemiljø og foreldresamarbeid gjennom primærforebyggende tiltak hvor mat, kultur, idrett, friluftsliv, og aktivitet benyttes som metode. Forskning viser at om vi har det bedre bygger vi også robusthet, mestringstro og bedre helse.

Nærmiljøsentrene skal åpne opp for bredere samarbeid både i tjenestetilbud og lokalsamfunn. Samtidig ser vi på rammene og at skolene må rustes opp til å bli en god møteplass hvor «VI» ønsker å være, hvor et godt samspill mellom skolen, byutvikling, bygg og anlegg og FAU/nærmiljø er premissgivende.

Vi ser at det bør etableres forpliktende og faste tverrfaglige samarbeidsstrukturer mellom skolen, kommunens ulike fagmiljøer, foreldre, elever og nærmiljøaktører, både for utvikling av program og innhold, men også for bygge gode praksisnære læringsfellesskap.. Frivillighet og medborgerskap er en viktig del av utviklingen av nærmiljøsentrene.

Målet med strategiplanen er å utvikle skolene i Ullensaker til inkluderende nærmiljøsentre som fremmer tilhørighet, mestring og trivsel for alle innbyggere. Skolen skal fungere som en møteplass for både barn, unge og voksne, med fokus på samarbeid mellom skole, lokalsamfunn, foreldre og frivillige aktører. Dette er en strategisk ramme som skal legge til rette for en fleksible prosesser.

Gode lokalsamfunn

Ullensaker kommune skal være et godt sted å bo og leve. Utviklingen av skolene som nærmiljøsentre bidrar til å skape sterke og inkluderende lokalsamfunn ved å legge til rette for nye samarbeidsformer som igjen bidrar til gode og trygge nabolag.

Skolene som nærmiljøsentre bygger på skolens grunnleggende prinsipper og skal underbygge det positive arbeidet som legges ned i det der hver dag. Ved å utvide perspektivet og invitere flere inn vil vi bygge et større og mer mangfoldig lag rundt både barnet og familiene, med mål om å styrke oppvekstmiljøene, sammen. Et nærmiljøsentre ønsker å koble sammen de arenaene utenfor skole og barnehage som også er betydningsfulle for mestring, trygghet og trivsel.

Alle barn og unge har rett på trygge, inkluderende og gode oppvekstmiljøer.

Å prioritere helsefremmende og forebyggende tiltak som fremmer barn og unges trygghet, mestringstro, muligheter, kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gjør de i stand til å delta og påvirke i et fremtidig arbeids- og samfunnsliv, er viktig – for alle. Å oppleve trygghet, inkludering og tilhørighet, at det er like muligheter for alle, å få muligheten til å være aktiv deltaker i eget liv og bygge et godt grunnlag for å kunne være aktiv og skapende er grunnleggende uansett alder.

Uttrykket og tankegangen bak 'it takes a village to raise a child' står sentralt i utviklingen av skolen som nærmiljøsentre. Vi må fortsette å ha tillit til at vi sammen skal få til et trygt og sunt oppvekstmiljø, hvor barn i alle aldre er gitt tryggheten til å utvikle

seg og blomstre. For å få til dette må vi snakke sammen, invitere flere inn og tåle at vi har forskjellige ståsted og innspill. Vi må gi rom for en kulturutviklingsprosess med praksisnære læringsfellesskap hvor velferden skapes av fagpersoner i samspill med innbyggerne og nærmiljøene.

Skolen som nærmiljøsentre

Å etablere skoler som nærmiljøsentre innebærer å gjøre skolene til aktive møteplasser som fremmer inkludering og fellesskap også på ettermiddag og kveld. Skolene og deres ledelse skal strekke seg ut over sine kjerneoppgaver og er ansvarlig for etableringen av nærmiljøsentre ved den enkelte skole. Tiltak og prosesser skal ta utgangspunkt i skolen og skal fremme godt klassemiljø, trinnmiljø, skolemiljø og nærmiljø, og bygger på FN'S barnekonvensjon som blant annet fremmer retten til lek og hvile i eget nærmiljø. I et nærmiljø skal alle grupper i lokalsamfunnet være representert, og det er et ønske om å invitere bredere inn, også i skoletiden.

Nærmiljøsentrene skal styrke folkehelsen ved å bidra til sunn livsstil, legge til rette for å ta gode valg, og fremme sosialt samhold både i og utenfor skoletiden. Skolene som nærmiljøsentre er til for å bygge nettverk, med mål om å styrke samarbeidet mellom skole, frivillige,

lag og organisasjoner, næringsliv og kommune.

Skolene kan iverksette helsefremmende tiltak, som skolefrokofter, hvor barn og unge får dekt sine grunnleggende behov. Skolebygget og anlegget rundt skal legge til rette for meningsfull aktivitet både i og utenfor skoletid. I utvikling av skolebygg og skolegårder skal sambruk og økt aktivitet planlegges for. Gode stedskvaliteter og tilgjengelighet for alle skal ligge til grunn, i tillegg til å planlegge for økt voksentetthet og aktivitet rundt skolebyggene etter skoletid.

Prosessen er noen ganger krevende og fordrer en målrettet ressurs som koordinerer innsatsen. Det er et kontinuerlig arbeid, hvor målsetningene er langsiktige og innsatsene varierer i karakter og metode med lokalt utspring. Å legge til rette for samarbeid og gode prosesser i lokalsamfunnet fordrer innovasjonskapasitet, et rom for samskaping, og vilje til å holde på felles målsetning om å etablere aktive attraktive og aktuelle nærmiljøsentre som fremmer tilhørighet, mestring og trivsel.

Samarbeid med lokalsamfunnet for helse og trivsel

Helse og trivsel skapes der folk lever og bor, og henger derfor tett sammen med hvordan vi utvikler våre byer, tettsteder og nærmiljø. Vi må utvikle steder som gjør det lett å ta helsevennlige valg i hverdagen, og som legger til rette for sosialt fellesskap og aktivitet for alle. Barn og unges aktivitetsbehov og kreative utvikling bør stimuleres gjennom et nært samarbeid med frivillige organisasjoner innen kultur og idrett. Skolen er en veldig god og nøytral arena for inkluderende fellesskap hvor foreldresamarbeidet står sterkt.

Barn og unges oppvekstmiljø, og gode, trygge nabolag er et felles anliggende hvor godt samarbeid er sentralt for å bygge gode initiativer lokalt.

Gode og trygge oppvekstmiljøer og nabolag krever engasjement og innsats fra hele lokalsamfunnet. Et bredt samarbeid kan styrke lokale initiativer og bygge opp samhold som gir varig verdi for nærmiljøet.

Involvering og samarbeid på tvers

For å oppnå et vellykket samarbeid i lokalsamfunnene må vi jobbe bredt og inkludere flere aktører, som foreldre, frivillige organisasjoner og lokale bedrifter, i utviklingsprosesser. Ansatte bør også være villige til å åpne opp for andres synspunkter og tilpasse faglige tilnærminger etter behov. Gjennom tillit og samhandling kan vi finne gode og bærekraftige løsninger som gir synergieffekter for hele lokalsamfunnet.

Med en presset kommuneøkonomi blir det desto viktigere å jobbe effektivt sammen. Idrettslag, FAU, elevråd og kommune kan spille hverandre gode ved å dele ressurser og utvikle prosjekter som bygger trivsel og velferd. Felles søknader om midler kan også bidra til å finansiere nærmiljøanlegg og inkluderende aktiviteter.

Bred og inkluderende involvering

Et inkluderende samfunn må lytte til alle grupper. I en digital hverdag der

samhandling ofte skjer i bruddstykker, er det viktig å møte folk ansikt til ansikt for å bygge sterke fellesskap. Vi må være rausere og åpne opp for dialog med ulike grupper i samfunnet og tilpasse språk og metoder for å sikre at alle stemmer blir hørt, uansett alder eller bakgrunn.

Samskaping

Et levende nærmiljø senter bygges opp gjennom samskaping, der ulike aktører samarbeider for å utvikle nye løsninger. Samskaping betyr at alle bidrar aktivt med sine erfaringer og ideer, og at man sammen finner de beste løsningene. Dette sikrer at resultatene er godt tilpasset brukernes faktiske behov og har bred støtte blant involverte aktører. Gjennom samskaping kan vi også oppnå innovative løsninger som reflekterer et bredt spekter av ønsker og krav, og som eies og verdsettes av hele lokalsamfunnet.

Åpne møteplasser

Et nærmiljøsent er en åpen møteplass, hvor barn og unge, foresatte, nærmiljø, lag og foreninger kan møtes i inkluderende fellesskap uten krav til medlemskap eller spesielle forpliktelser. Møteplassene skal være tilgjengelige for alle i en målgruppe, uansett alder, bakgrunn eller interesser, og kan brukes til ulike formål som sosialt samvær, aktiviteter, deltakelse i samfunnsprosjekter eller til læring og utvikling.

Møteplassene kjennetegnes ved at det er lav terskel for deltakelse, og mangfoldige aktiviteter, med et variert program som inkluderer alt fra kulturarrangementer, idrett, kreative aktiviteter, gaming og sosiale samlinger. Møteplassene er primærforebyggende i sin form, og vi møtes rundt det som gjør oss bra og glade. Aktivitetene tilpasses ulike grupper og behov. Møteplassene skal fremme tilhørighet og fellesskap, og legge til rette for medvirkning hvor besøkende selv påvirker aktivitetene eller deltar aktivt i utformingen av stedet. Dette gir deltakerne eierskap og en større følelse av ansvar og tilhørighet. Nærmiljøsentrene er viktige for å støtte sosial inkludering og gi mennesker mulighet til å engasjere seg i aktiviteter og samvær på en tilgjengelig og trygg måte.

Åpen møteplass for barn og unge

Å etablere åpne møteplasser på skolene etter skoletid, for elever som ikke lenger går på SFO, er en viktig del av utviklingen av skolene som nærmiljøsent. Målet med møteplassene er å skape alternative

inkluderende fellesskap i nærmiljøene. Tilbudene retter seg spesielt mot sårbare barn og unge ved skolen, som står i fare for å falle i utenforskap av ulike årsaker. Åpne møteplasser med trygge voksne til stede er en brikke i en større kollektiv innsats for å bygge robuste barn som er trygge til å gjøre gode valg for seg selv og andre. Ved å være en åpen arena uten krav, med trygge voksne og lavterskel aktiviteter, og et tilbud plassert på skolen, unngår møteplassen å være stigmatiserende.

Ved å være tett koblet på skolene er det mulighet til å fange opp de som er i fare for å slutte å møte opp, og med dette forsøke å forhindre utenforskap. Møteplasser som gjør skolen til en trygg arena for alle, med trygge voksne som loser videre i systemet ved behov, kan forhåpentligvis bidra som en forebyggende faktor som kan forhindre utenforskap og skolefravær.

Møteplass for foresatte

En godt tilrettelagt møteplass på skolen kan styrke samarbeidet mellom skole og hjem, og fremme samhold og støtte for foreldrene i deres rolle. Dette kan bidra til et positivt skolemiljø og gir en helhetlig støtte til barnets utvikling og trivsel. Det kan være et fast sted til en fast tid hvor foreldre kan møtes uformelt, eller organiserte arrangementer som bygger fellesskap og styrker

kommunikasjon mellom foresatte, lærere, skoleledelse, nærmiljø og/eller kommune.

Det er smart å legge opp til en uformell atmosfære hvor foresatte kan treffes rundt noe sosialt. Skolen kan arrangere kvelder med relevante temaer som oppdragelse, teknologiens rolle i barns hverdag, eller leksehjelp, som både gir nyttig informasjon og skaper en arena for diskusjon. Fagpersoner kan inviteres til å holde korte innlegg, etterfulgt av spørsmål og samtaler mellom foresatte.

Aktiviteter som familiedager, dugnader, kulturelle arrangementer eller idrettsaktiviteter gir foresatte muligheten til å bli bedre kjent med hverandre, og samtidig styrker de barnas følelse av fellesskap og tilhørighet. Slike arrangementer kan også bygge broer mellom familier med ulike kulturelle bakgrunner. En mer uformell møteplass kan være foreldreforhør i skolens kantine eller et annet fellesrom, som er åpen med en fastsatt frekvens. Foresatte kan komme innom når det passer dem, møte andre foreldre og snakke med representanter fra skolen. Dette skaper en lavterskel mulighet for kommunikasjon og kontakt.

En møteplass kan også brukes til å dele ressurser og bygge nettverk mellom foresatte. De kan utveksle erfaringer og tips om alt fra leksehjelp til utfordringer med skjermtid, som gir støtte og trygghet i foreldrerollen. Det

er viktig at innsatsen her følger nærmiljøets behov.

Møteplass mellom lag, foreninger og nærmiljø

En møteplass mellom lag, foreninger og nærmiljø kan være en effektiv måte å styrke fellesskapet, øke samarbeidet og skape en levende lokal identitet. En slik møteplass fungerer som et felles forum hvor ulike grupper kan møtes for å dele ideer, ressurser, og planlegge aktiviteter som engasjerer og inkluderer alle aldersgrupper og interesser i lokalmiljøet.

Skolene som nærmiljøsentere kan være et samlingspunkt og arena for fellesskapende aktiviteter, regelmessige nettverksmøter for tettere samarbeid rundt lokale arrangementer og tiltak. For eksempel kan det arrangeres åpen hall hvor nærmiljøet kan bli kjent med lokale lag og foreninger, og samtidig teste ut og snakke med de ulike aktørene for å bygge bro inn i fellesskapene. Ved å samarbeide om planlegging og gjennomføring kan arrangementene få større oppslutning og bli mer varierte, noe som igjen kan føre til rekruttering og økt innenforforhold.

Lag og foreninger kan tilby hverandre kompetanse og ressurser. Eksempelvis kan en forening med mye erfaring i prosjektledelse holde workshops for mindre lag som ønsker å lære om planlegging og drift. Dette styrker lagene individuelt og skaper et tettere nettverk mellom dem. En møteplass kan aktivt inkludere ungdom ved å skape rom for deres initiativer og ideer. Ved å engasjere ungdommen i nærmiljøaktiviteter, kan møteplassen sikre at aktiviteter og tilbud appellerer til alle aldersgrupper, samtidig som den legger til rette for nye frivillige.

Trygge omgivelser

Et lokalsamfunn hvor det er trygt og godt å leve kjennetegnes av trygge omgivelser og tette innbyggjernetverk. Skolene som nærmiljøssenter kan fasilitere et trygt og inkluderende miljø der alle føler seg velkomne, med varierte aktiviteter som fremmer trivsel og samhold både innendørs og utendørs.

Trygge voksne

En trygg voksen på en åpen møteplass er en viktig faktor for å skape et miljø der barn, ungdom og voksne føler seg sett, ivaretatt og trygge. Trygge voksne bidrar til at møteplassen blir et sted hvor brukerne kan slappe av, engasjere seg i aktiviteter, og delta i fellesskapet på en meningsfull måte. En trygg voksen på en åpen møteplass er til stede og tilgjengelig for deltakere og besøkende. Det skal legges til rette for at det til enhver tid er to trygge voksne på møteplassen.

Trygge voksne setter tydelige grenser og retningslinjer som bidrar til en sikker og forutsigbar atmosfære. De lytter aktivt til deltakerne, og viser respekt for deres meninger og følelser. De skaper et rom der de unge føler seg verdsatt, og vet at de har en trygg person de kan vende seg til i vanskelige situasjoner.

Ansatte og frivillige som er trygge bidrar til at alle som besøker møteplassen, føler seg inkludert. De fremmer aktiviteter som engasjerer forskjellige grupper og tilrettelegger for at alle kan delta på sine premisser, noe som styrker fellesskapet og tilhørigheten.

Forebygging

På en åpen møteplass med trygge voksne som bygger tillit og relasjoner til de som besøker – vil det komme informasjon som vekker undring, og det vil oppstå uforutsette hendelser som må avverges. Det er derfor viktig med faste ansatte som ivaretar tryggheten, er gode på å arbeide i åpent miljø, og som er godt påkoblet skolen og andre kommunale tjenester. Gode ferdigheter i konflikthåndtering og evnen til å agere raskt og rolig kan bidra til å de-eskalere mulig ubehagelige situasjoner før de utvikler seg. Forebygging av hendelser på en åpen møteplass krever en kombinasjon av strukturerte tiltak,

klare rutiner og en bevisst tilnærming for å skape et trygt og inkluderende miljø. Ansatte og frivillige som aktivt legger til rette for et inkluderende miljø og aktiviteter, og som tidlig har en åpen dialog og god kommunikasjon med deltakerne for å avdekke behov vil kunne legge til rette eller veilede for å forhindre at problemer eskalerer. Når alle føler seg velkomne og inkludert, reduseres risikoen for uønsket atferd og sosiale problemer.

Mangfoldige tilbud

I et bredt samarbeid ligger muligheten til å programmere et variert tilbud som kan treffe forskjellige interesser og behov. Flere aktører kan stå bak organiseringen og gjennomføringen av inkluderende og fellesskapende tiltak og arrangementer i skolenes lokaler. Et mangfoldig tilbud tar hensyn til ulike brukeres bakgrunner, språk, evner og interesser, slik at alle kan finne noe som appellerer til dem. Nærmiljøsentrene skal også støtte opp om de som ønsker å arrangere for andre i sitt nærmiljø, og legge til rette for en god bredde i aktiviteter og innhold. Et mangfoldig tilbud sikrer også lik tilgang uavhengig av økonomisk, sosial eller geografisk bakgrunn, slik at ingen blir ekskludert på grunn av barrierer som kan overkommes med planlegging og ressurser. Det krever koordinering for å lykkes med å skape et mangfoldig tilbud i samarbeid med frivilligheten. Tid og kapasitet i frivilligheten er en ressurs i samskaping som ikke skal tas for gitt.

Mulige aktiviteter:

- **Utvikling av programmer:**
Å legge til rette for et utvidet idretts og kulturtilbud med varierte fritidsaktiviteter som tilbud i SFO og for 5.-7.trinn kan gi betydelig positiv innvirkning på mestring, læring og trivsel. Fleksibilitet og mulighet for lokal tilpasning, i samarbeid med kulturskole, idrettslag og frivillige organisasjoner er nøkkelen. Skoler med en klar folkehelseprofil, som legger til rette for fysisk aktivitet, godt og variert kosthold, og å kunne ta sunne og gode valg bidrar til bedre skolemiljø og økt læring. Ved ungdomsskolene kan elevene selv bidra i utviklingen og

verdiskapningen gjennom fag som innsats for andre.

- **Kurs og workshops**
Å etablere gode læringsfellesskap som gir muligheter for livslang læring ved å arrangere kurs, workshops og andre læringsaktiviteter for hele lokalsamfunnet.

Et nærmiljøsentre som tilbyr et mangfold av aktiviteter, skaper et samlingspunkt der alle kan finne noe som passer for dem, og bidrar til å styrke lokalsamfunnet gjennom inkludering, mestring og sosial kontakt. Tilbudet til foreldre og frivillige må gjerne henge sammen med skolens utviklingsarbeid, og forsterke prosessene. Aktiviteter som kan være del av et mangfoldig tilbud kan være kurs eller verksteder i kunst, håndverk, dans, musikk eller matlaging fra ulike kulturer. Det kan være fysisk aktivitet for alle, som morgenyoga, uteaktiviteter og felles turer, gjerne aktiviteter for hele familien.
- **Tverrfaglig samarbeid**
Relevante aktører kan trekkes inn for språkkurs eller språkkafe, kurs i digitale ferdigheter eller jobb og karriererådgivning. Det kan fasiliteres for samtalegrupper og nettverksbygning med bestemte temaer, eller legges til rette for mentorordninger og helsefremmende tiltak.

Skolenes nærmiljøfunksjon

Nærskoleprinsippet og skolens forankring i nærmiljøet står sterkt i Norge. Lokalsamfunnet er mangfoldig og rikt, med en sosial miks som gir skolen et stort potensial. Byggene og anleggene kan legges bedre til rette for sambruk for å understøtte utviklingen av skolene som åpne møteplasser. Disse "På tvers arenaene" kan være krevende å få til og da må løsningene legges til rette for god sambruk.

Skolene har sitt kjernevirke med undervisning og SFO-tilbud i tidsrommet 07-17, likevel kan bruk av haller, gymsaler og baner benyttes i samråd med SFO på flere av skolene. Det ligger også et potensiale i bruk av arealene utover skoletiden. Nærmiljøsenderet vil skille på utlån av lokaler til sosialt fellesskapende initiativer og normalt utlån av skolebyggene.

Investeringer må til for å legge til rette for smidig sambruk og dermed muligheten til å utnytte skolens bygg flere timer i døgnet. Investeringer i eksisterende bygg kan føre til redusert behov for andre investeringer i tillegg til at det kan ha svært positiv innvirkning på barn og unges, og ansattes arbeidsmiljø. I tillegg vil investeringer i låsesystem, oppbevaringsløsninger og opplæring i Bookup gi grobunn for nye samskapingsprosesser som treffer innbyggernetverkene i sitt lokalmiljø. Det er smart å ta utgangspunkt i å åpne opp fellesarealer og spesialrom i første rekke, og videreutvikle det derfra.

For å lykkes med sambruk og gode grensesnitt er adgangskontroll viktig for å ivareta sikkerhet, samtidig som arealene gjøres tilgjengelige. Det er imidlertid viktig at det ikke legges opp til så stor grad av sambruk at enkelte funksjoner må vike på bekostning av andre. Tilrettelegging av arealer og lokalisering av bygg/ hovedinngang er avgjørende for å lykkes.

Et nærmiljøsender med fleksible lokaler og tilknyttede utendørsanlegg kan skape gode rammer for aktiviteter året rundt, som dekker både innendørs og utendørs behov. Fleksible lokaler og utendørs nærmiljøanlegg gjør at senteret kan tilpasse seg ulike aktiviteter, sesongvariasjoner og et bredt spekter av brukergrupper

Fleksible innendørs lokaler og utendørs nærmiljøanlegg

Tilstanden på skolebyggene og tilhørende anlegg i kommunen varierer fra eldre skoler med betydelig oppgraderingsbehov til veldig nye skoler med gode løsninger. Noen skoler står på planen over bygg som skal fornyes, mens andre skal stå i rundt 40 år til. Dette krever ulike tilnærminger til prosessen for å ruste

skolenes bygg og anlegg til å bli velfungerende nærmiljøsentre.

Oppussing og vedlikehold av eksisterende lokaler og anlegg

Innendørs rom kan designes som flerbruksområder med møbler som lett kan flyttes, stables eller justeres for ulike behov, slik at det er bedre tilrettelagt for sambruk. Rommene kan males og designes for optimalisert bruk, med gode oppbevaringsløsninger. Når investeringer skal gjøres er det viktig at FAU, elevråd og lokale lag og foreninger blir inkludert i prosessen og støttes i å søke inkluderingsmidler fra fond og stiftelser for å skape mer verdi. FAU kan søke om midler som matcher investeringen som gjøres, til innkjøp som gir meningsfull aktivitet for barn, unge og deres familier i nærmiljøet rundt skolen.

Utformingen av møteplassen kan påvirke sikkerhet og trivsel. Et åpent og oversiktlig rom, god belysning, og trygge områder gir deltakerne en følelse av trygghet og gjør det enklere for de voksne å holde oversikt over hva som skjer. Dette være seg både inne og ute.

Kapasitetsutvidelser av eksisterende lokaler og anlegg

Ved kapasitetsutvidelser av skoler er det viktig å ivareta arealer som både støtter lek og læring, ettersom disse arealene bidrar til elevenes trivsel, helse og utvikling.

Ivareta uteområder som kan tilpasses ulike aktiviteter, som lek, læring og

sosialisering. Dette kan inkludere åpne plasser som gir rom for organisert lek, men også områder med lekeapparater, sitteplasser, og mindre kroker som inviterer til kreativ frilek og samspill. Skap læringssoner ute, hvor elevene kan utforske naturfag, matematikk, kunst eller kultur gjennom praktiske aktiviteter. Dette kan inkludere alt fra grønnsakshager, utescener, eller små amfier som kan brukes i undervisning eller som samlingspunkt. Innendørs bør lokalene designes til fleksibel bruk, ved å lege opp til løsninger som gjør at lokalene lett kan legges til rette for variert bruk. Utbedringene skal følge alle standarder og krav, i tillegg til at kapasiteten for sambruk skal vurderes og legges til rette for. Fleksible, varierte og inkluderende arealer kan gi elevene det fysiske og mentale rommet de trenger for å trives i skolehverdagen, og på ettermiddagen.

Planlegging av nye bygg og anlegg

Når man utvikler nye skolebygg som også skal fungere som nærmiljøsentre, er det viktig å vurdere en rekke faktorer for å skape en fleksibel, inkluderende og bærekraftig struktur. Brede medvirkningsprosesser er en suksessfaktor. Skolebygget må kunne tilpasses ulike aktiviteter og grupper uten store kostnader, og gi gode rammer for parallell aktivitet. Flerbrukshaller, rom med mobile vegger og god støydemping, og flyttbare møbler gjør det mulig å tilpasse rom til alt fra undervisning til kveldsaktiviteter for lokalsamfunnet. Fleksibilitet støtter både læringsmiljøet og lokalsamfunnets behov.

Tilgang for alle aldersgrupper og mennesker med ulike funksjonsevner

er avgjørende. Dette innebærer ramper, heiser, brede dører, og klare skilt, slik at bygget er tilgjengelig for alle. Universell utforming skaper en inkluderende opplevelse og sikrer at alle kan delta i aktivitetene som tilbys. For å skape et positivt lærings- og samværssted bør bygget utformes med soner som oppmuntrer til sosial interaksjon og samskaping. Rom for samhandling, som åpne fellesområder, uformelle sittegrupper, og sosiale soner, skaper trivsel for både elever og andre brukere.

Trygghet er avgjørende for at bygget skal kunne brukes på kveldstid og i helger. Å legge til rette for brede medvirkningsprosesser som sikrer at lokalene brukes av ulike grupper på ettermiddag og kveld, fører til flere trygge voksne i området. God belysning, tilstrekkelig overvåkning og adgangsstyring og synlige nødutganger bidrar til trygghet. Nye skoler skal bygges med et godt nærmiljøanlegg med god soneinndeling som kan brukes av både elever og nærmiljøet. Dette kan inkludere lekeplasser, grøntområder, ballbinger og turstier, som gir mulighet for fysisk aktivitet og sosialt samvær. Utendørs fasiliteter kan også gi rom for arrangementer, fritidsaktiviteter og rekreasjon.

Senteret bør inkludere muligheter for kulturelle arrangementer, som en flerbrukssal for konserter, teater, og filmvisninger. Dette gjør at nærmiljøet kan bruke skolen til kulturelle aktiviteter, noe som øker bruksverdien av bygget. Gjennom en helhetlig tilnærming kan nye skolebygg ikke bare være gode læringsmiljøer, men også fungere som inkluderende og bærekraftige nærmiljøsentre som styrker fellesskapet.

Bærekraftig utvikling

Skolen som nærmiljøsentre skal innlemme bærekraftige praksiser i driften av skolen og i aktiviteter som involverer nærmiljøet. Dette skal gjøres ved å legge opp til handlinger, metoder og tilnærminger som støtter en bærekraftig utvikling ved å minimere miljøpåvirkningen, fremme sosial rettferdighet og støtte økonomisk levedyktighet over tid.

Bærekraftige praksiser integrerer miljømessige, sosiale og økonomiske aspekter for å skape en balanse mellom dagens behov og fremtidige generasjoners muligheter til å oppfylle sine. Sammen bidrar disse praksisene til en bærekraftig utvikling i lokalsamfunnene. Det handler om at det som er bra for deg, er bra for lommeboka og er bra for miljøet.

Kommunikasjon

God kommunikasjon med lokalsamfunnet er avgjørende for å bygge tillit, forstå lokale behov, og sikre samfunnsengasjement i delprosjekter eller aktiviteter. Del informasjon om prosjekter, planer, og beslutninger som påvirker lokalsamfunnet på en tydelig måte. Transparens skaper tillit og lar nærmiljøene forstå hvilke mål som ligger bak initiativene og innsatsene. Ha god kommunikasjon med lokalsamfunnet for å informere om aktiviteter og få innspill til hva som er ønskelig. Regelmessige nyhetsoppdateringer via nettsider, sosiale medier eller nyhetsbrev kan bidra til at informasjon er lett tilgjengelig for all.

Det er smart å benytte flere kommunikasjonskanaler, både digitale og analoge for å nå ut til alle innbyggere. Be om og lytt til tilbakemeldinger fra lokalsamfunnet, og juster deretter. Regelmessig tilstedeværelse på arrangementer og tiltak styrker båndene til lokalsamfunnet.

Det er behov for en digital samhandlingsløsning som kan føre til enklere organisering av felles aktiviteter, en tilgjengelig og bredere oversikt over alt som skjer i nærmiljøet og kommunen for øvrig. Nettsiden er videre en nøytral kommunikasjonskanal som er åpen for alle, men er likevel ikke en fullgod løsning. Bookup som digital løsning kan føre til økt synlighet og legge til rette for smidigere sambruk

Evaluering og tilpasning

Nærmiljøsentrene holder seg aktuelle og aktive ved å kontinuerlig være i dialog med sitt nærmiljø.

Ved å regelmessig evaluere tilbudene og tilpasse dem etter

tilbakemeldinger og endrede behov i nærmiljøet forblir det et samlingspunkt.

For å kunne vurdere senterets suksess og tilpasningsbehov løpende, er det viktig å etablere systemer for tilbakemelding fra brukerne. Både kvalitative og kvantitative metoder for vurdering kan benyttes. Dette kan inkludere regelmessige brukerundersøkelser, fokusintervjuer, og løpende evalueringer av besøkstall, bruk av fasiliteter og arrangementer, samt registrering av tilbakemeldinger og klager.

En årlig egevaluering og tilpasning av nærmiljøsentret innebærer å lytte til brukerne, vurdere nåværende fasiliteter, og gjøre nødvendige endringer for å møte dagens og fremtidens behov. Ved å fokusere på fleksibilitet, universell utforming, bærekraft og kontinuerlig evaluering, kan man skape et senter som oppleves som nyttig og inkluderende for hele nærmiljøet.

Handlingsveileder

Skolene skal fungere som naturlige møteplasser for elever, foreldre og lokalsamfunnet, hvor læring og fellesskap går hånd i hånd.

Målsettinger:

1. Øke samarbeid mellom skolen og lokalsamfunnet.
2. Tilby aktiviteter og tjenester som er relevante for nærmiljøet.
3. Skape et trygt og inkluderende miljø for alle.

1. Forankring og bevisstgjøring

- Etablere en dedikert arbeidsgruppe bestående av lærere, foreldre, kommune og lokalsamfunnet.
- Hold jevnlige møter for informasjonsutveksling og fremdrift.

2. Kartlegging av lokalsamfunnet

- Utfør en kartlegging av lokalsamfunnets behov og ressurser. Involver elever, foreldre, lærere og lokale aktører som næringsliv og frivillige organisasjoner. Viktig å legge til grunn lokale forhold, forløp og prosesser.
- Etablere læringsfellesskap som tar utgangspunkt i systematisk innsamling av data i nærmiljøene.
- Hold nærmiljøworkshop for å stake kursen for felles arbeid.
- Identifiser eksisterende ressurser og samarbeidspartnere, samt eventuelle hull i tilbudet.
- Velg ut en eller to kortsiktige og langsiktige innsatser og start i det små.

3. Bruk av skolefasiliteter

- Gjør skolefasilitetene tilgjengelige for lokalsamfunnet etter skoletid i samråd med kommunale eiendommer. Dette inkluderer gymsaler, bibliotek og fellesarealer.
- Utvikle retningslinjer for hvordan nærmiljøet kan bruke disse fasilitetene jf. Utlånsinnstruks og øvrige bestemmelser for utleie i kommunen.

4. Utvikling av tilbud og aktiviteter

- a. Fritidsaktiviteter:
 - *Barneskole*: Etabler etter-skole-program i SFO og klubb for elever på 5.-7.trinn i samarbeid med lokalsamfunnet
 - *Ungdomsskole*: Etabler åpen møteplass for ungdomsskoleelever og foresatte.
 - Velg ut metode for inkluderende arrangement og aktiviteter på møteplassen. F.eks.: idrett, kunst, kultur og språk. Hold det enkelt, og start i det små.
- b. Kurs og workshops:
 - Tilby kurs for foreldre og nærmiljø, for eksempel i økonomi, helse eller digital kompetanse i samarbeid med lokale aktører.
 - Trekk inn samarbeidspartnere til å holde korte foredrag, gjerne i forbindelse med noe sosialt.
- c. Sosiale arrangementer:

- Arranger fellesarrangementer som temakvelder, marked og dugnader for å styrke fellesskapet. Kanskje kan nærmiljøsenderet bidra til å bygge ut FAU, elevråd og lokale initiativer.
- Vurder om man kan samarbeide med andre nærmiljøaktører både i og utenfor skoletid.

4. Samarbeid med lokale aktører

- Inngå samarbeid med lokale organisasjoner, bedrifter og helsevesenet for å skape et bredere tilbud.
- Etabler partnerskap med frivillige organisasjoner for å organisere aktiviteter og prosjekter.
- Ta kontakt med andre skoler der samarbeid kan utvides til andre skoler

6. Kommunikasjon og markedsføring

- Lag en kommunikasjonsstrategi for å informere lokalsamfunnet om nærmiljøsenderet og skolens tilbud og aktiviteter.
- Benytt nettsiden som nøytral kanal
- Sett jevnlig møtepunkter med samarbeidspartnere og inviter inn til åpne og transparente prosesser
- Bruk nettsiden, nyhetsbrev og lokale medier for å nå ut.

7. Evaluering og justering

- Sett opp rutiner for evaluering av aktiviteter og tilbud for å sikre at de møter lokalsamfunnets behov.
- Involver elever, foreldre og lokalsamfunnet i evalueringen for å få tilbakemeldinger.
- Send gjerne ut korte evalueringer jevnlig og etter gjennomføringen av tiltak og arrangementer fortløpende.

8. Langsiktig bærekraft

- Vurder muligheter for finansiering av aktiviteter gjennom tilskudd, sponsoravtaler eller partnerskap med private aktører. Det er handlingsrom innenfor lovverket.
- Utvikle en langsiktig plan for vedlikehold og utvikling av nærmiljøsenderet.

9. Utdanning og kompetanseheving

- Tilby kompetansehevende tiltak for lærere og ansatte i samråd med kommunen, slik at de kan bidra til nærmiljøsenderets utvikling.
- Delta og del erfaringer og ideer i nettverksmøter for nærmiljøsentrene for utvikling av praksis

10. Implementering og fremdrift

- Sett opp en tidslinje med konkrete tiltak, ansvarlige personer og milepæler for gjennomføring.
- Organiser regelmessige møter for å følge opp fremdriften og justere strategien etter behov.

Denne veilederen er en rettesnor og kan bidra til å gjøre skolene til nærmiljøsentre med fokus på samarbeid, aktivitet og fellesskap i Ullensaker kommune.

Vurderingsmatrise for Skoler som nærmiljøsentre

Matrisen vurderer hvorvidt skolene oppfyller kriteriene for å bli ansett som nærmiljøsentre og gir en indikasjon på hva som kreves for å bli et nærmiljøsentre med innsatser i og utenfor skoletid.

Hver skole vurderes på en skala fra 1 til 4, hvor:

- 1 = Ikke oppfylt
- 2 = Delvis oppfylt
- 3 = Oppfylt
- 4 = Fullt oppfylt

Matrise

Kriterier	Beskrivelse	Vurderingskriterier	Skole A	Skole B	Skole C
1. Inkludering og fellesskap	Skolen tar utgangspunkt i egen elevmasse, men fungerer som en møteplass for alle aldersgrupper.	- Tiltak rettet mot elever på skolen - Arrangementer for alle aldre - Variert brukergruppe - Nærmiljøgrupper og aktiviteter			
2. Aktivitet og læring	Tilbyr varierte aktiviteter som fremmer læring og samhold.	- Skoleaktiviteter - Eksterne aktiviteter - Varierte læringsmetoder			
3. Foreldresamarbeid	Aktivt samarbeid med foreldre og nærmiljø.	- Regelmessige møter - Foreldreinvolvering i aktiviteter - Tilbakemeldinger fra foreldre			
4. Tverrfaglig samarbeid	Samarbeid med ulike fagmiljøer og aktører.	- Partnerskap med frivillige - Samarbeid med kommunen - Felles prosjekter			
5. Bærekraftig utvikling	Tilpasning til lokale behov og ressurser	- Kartlegging av behov - Respons på tilbakemeldinger - Langsiktig planlegging			
6. Bygningstekniske kvaliteter (innendørs)	Tilrettelegging for sambruk og fleksible lokaler.	- Flerbruksrom - God ventilasjon og lys - Tilgang til teknologi			
7. Bygningstekniske kvaliteter (utendørs)	Utvikling av uteområder som inkluderer ulike aktivitetsformer.	- Variert leke- og aktivitetsutstyr - Gode soner for ulike aktiviteter - Tilgjengelighet for alle			
8. Aktivitetstilbud	Varierte aktiviteter både i og utenfor skoletid.	- Etter-skoleprogrammer - Kulturelle aktiviteter - Idrettstilbud			

Kriterier	Beskrivelse	Vurderingskriterier	Skole A	Skole B	Skole C
9. Frivillig engasjement	Involvering av frivillige organisasjoner i aktivitetene.	- Frivillige ledere for aktiviteter - Frivillig oppmøte - Samarbeid med lokale lag, foreninger og organisasjoner			
10. Samarbeid med kommunale tjenester	Integrering av kommunale tjenester i nærmiljøsenderet.	- Tjenester til stede på skolen - Samarbeid med helsestasjon			
12. God kommunikasjon	Effektiv kommunikasjon mellom skole, foreldre og lokalsamfunn.	- Nyhetsbrev - Digitale plattformer for informasjonsdeling - Informasjonsmøter - Etablerte læringsfellesskap			
13. Tilgjengelighet og åpenhet	Skolen er tilgjengelig for alle, også etter skoletid.	- Åpningstider for allmennheten - Tilgang for funksjonshemmede - Informasjon om tilgjengelige ressurser			
14. Kulturelle tilbud	Tilbyr kulturelle aktiviteter og arrangementer.	- Utvidet kulturbegrep - Meningsfull aktivitet - Samarbeid med kulturinstitusjoner - Kulturelle festivaler			
15. Miljø- og helseinitiativer	Initiativer for å fremme god helse og miljøbevissthet.	- Helsekampanjer - Miljøprosjekter - Samarbeid med helseaktører			
16. Folkehelse	Fremme god folkehelse gjennom aktiviteter og tiltak.	- Tilbud om fysisk aktivitet - Mental helse-initiativer - Samarbeid med helsetjenester - Mattilbud til elever			
Totalscore:			Skole A	Skole B	Skole C
Kommentar					

Vurdering:

- **0-20:** Under utvikling, betydelig behov for forbedring.
- **21-35:** Noe utviklet, men fortsatt rom for forbedring.
- **36-55:** God utvikling, fungerer i stor grad som nærmiljøsender.
- **56-64:** Fullt utviklet nærmiljøsender med alle kriterier oppfylt.

Oppfølging:

Basert på vurderingen, identifiser områder for forbedring og utvikle planer for å styrke skolens rolle som nærmiljøsender.

Litteraturliste:

Ullensaker kommune (2020), Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2030

- Ullensaker kommune, Oppvekststrategien
- Ullensaker kommune (2021), Skolebruksplan 21-31
- Ullensaker kommune, Strategiplan for helhetlig læringsløp
- Ullensaker kommune, Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2015 – 2019
- Ullensaker kommune, kommunedelplan for kultur, 2016 – 2030
- Ullensaker kommune, Strategidokument for frivillighet 2019 - 2029

Bjørn Boge, Viken fylkeskommune (2023), Skolen som kulturarena – Veileder, *Fra ønske til behov*

Delprogram nærmiljø, Groruddalssatsingen (2016)
Håndbok 1: Innføring i metode for områderettet arbeid, Tema: *Nabolag og bomiljø*

- [Trøbbel i grenseflatene | Fafo-rapport 2020:02](#)
- [Samhandling som virkemiddel - KS](#)

Delprogram nærmiljø, Groruddalssatsingen (2016)
Håndbok 2: Innbyggerinvolvering, tverrfaglig samarbeid og offentlig - privat samspill i områderettet arbeid, Tema: *Møteplasser*

Delprogram nærmiljø, Groruddalssatsingen (2016)
Håndbok 3: Kilder, metoder og analyser i områderettet arbeid, Tema: *Nabolag og bymiljø*

Ananada Magnussen og Allan Gloinson, Nærmiljøskole og foreldreinvolvering - Et kunnskapsgrunnlag

Jonathan Porsager, Lisbeth Knudsen @Mria
Rosenbæk (2020) Aarhus kompasset - *mindre system, mer borger*, Aarhus kommune

Lene Krogh Jeppesen og Marie Munch-Andersen, Begge CO-PI (2024) Vilde problemer, vilde løsninger; Statistikk og viden fra Innovasjonsbarometeret,

- [Prosessveileder - Tverrga](#)
- [Et bra sted å være: slik barn og under ser det | Save the Children's Resource Centre](#)

Ullensaker kommune
Rådhuset, Furusetgata 12,
Postboks 470, 2051 Jessheim
Telefon: 66 10 80 00

ullensaker.kommune.no